

A pedagógiai munka mellett, könyvtáros, mozi-gépész és kulturális programok szervezése és lebonyolítása is a feladatok közzé tartozott. Segített a tanyasi lakosokat ügyes - bajos dolgaik intézésében: hivatalos levelek és kérvények írásával, vagy csupán tanácsadással. Mindezek figyelembevételével nem csoda, hogy a tanítónak nagy tekintélye és megbecsültsége volt a tanítványok és a szülők körében egyaránt.

A TANULÓK

A tanyasi szülők a legkönnyebben megközelíthető iskolába járatták gyermekeiket. A korabeli útvonalakat figyelembe véve főleg a hideg csapadékos évszakokban ez egyáltalán nem volt elhanyagolandó szempont. A tanulóknak naponta több kilométert kellett gyalogosan vagy kerékpárral megtenniük, hogy eljussanak az iskolába és onnan haza. Időnként a mostoha időjárási körülmények (hideg, eső, sár) is alaposan megnehezítette a tanulók dolgát. Sokszor a tanteremben a kályha mellett kellett megszáritani az átázott ruhákat. A tananyag elsajátítása a gyermekek számára nem volt egyszerű, mivel az órákon a tanító nem tudott elegendő időt szentelni a magyarázásra, ismétlésre, a felmerülő kérdések megválaszolására, az egyéni törődésre. Sokszor a házimunkák tömkelege miatt otthon sem állt elegendő idő rendelkezésre a lecke megtanulására. Szemzomunkák idején a szülők nem engedték iskolába a gyerekeket, mivel munkájukra égető szükség volt a családi gazdaságokban. Ezen a körülmények miatt sok tanuló mélyen alul teljesített, vagy nem tudott megfelelni a követelményeknek. Rendkívül magas volt a korai iskolaelhagyók száma, a tanyavilágban nem ritkán fordult elő, hogy csupán 3-4 elemi osztályt végeztek. A gyermekek számára a játék színtere is gyakran az iskola volt, a tanítási órák előtt, a szünetekben vagy éppen hazafelé jutott kevéske idő a korabeli páros, kör illetve társasjátékok gyakorlására.

Fotó: a gyűjteményből

A tanyai iskolák tanévenkénti tanulószámait vizsgálva a hiányosnak tűnő levéltári töredékek ellenére is megállapítható, hogy a háború kezdetéig folyamatosan növekedett a tanulólétszám. Számításaim szerint 1939/1940-es tanévben, Hajdúböszörmény határában Kb. 550 fő járt iskolába. Az anyakönyvi naplót vizsgálva számos érdekes bejegyzéssel találkozok a kutató. Lakóhelyként a tanya számokat tüntették fel, pl.: T 94, T 236, de előfordult az is, hogy csupán a dülő nevét írták be, valószínűleg annak a tanyának, amelyet laktak nem volt tanya száma. A tanulók osztályok szerinti születési adatai is beszédesek. Van olyan, aki hat évesen első osztályos, de akad olyan is, aki 10 évesen jár első osztályba. Gyakran találkozni a naplóban az alábbi bejegyzéssel: „sok hiányzás

miatt nem osztályozható”. A tanulmányi munkát ebben az időben a jelenlegihez képest fordítva értékelték, az 1-es osztályzat volt a legjobb, az 5-ös pedig a leggyengébb. Az 1960-as adatok szerint a tanyasi iskolák tanulói létszáma 564-fő volt. Nem kevés iskola volt ebben az időszakban, amelyiknek tanulói létszáma a 100 főt meghaladta. Ezt követően folyamatosan csökkenni kezdett az iskolák tanulólétszáma.

A TANYASI ISKOLÁK HANYATLÁS ÉS MEGSZÜNÉSE

Az 1960-1961-es években erőszakos módon szocialista típusú termelőszövetkezeteket hoztak létre országszerte, így Hajdúböszörmény határában is. A termelőszövetkezetekbe be nem vitt tanyákkal csupán 800 négyszögöl területet hagytak meg, a többit kisajátították és helyette más területen sok esetben lényegesen rosszabb minőségű csereföldet adtak. Elkezdődött a tanyavilág hanyatlása, nehezebbé vált a megélhetés, aminek következtében egyre többen költöztek be a városba. Idővel csak a nagyobb földterülettel rendelkező és legkitartóbbak maradtak kint a tanyákon, illetve azok, akiknek a városban nem volt házuk. A folyamatosan csökkenő tanyasi lakosságra hivatkozva 1964-ben megszüntették a Tanyasi Iskolák Igazgatóságát. A felsős gyerekek számára tanyai kollégiumot létesítettek a Hajdúkerület utcán. 1970-es adat szerint 9 tanyasi iskolában 13 nevelővel 259 fő tanuló kezdte meg a tanévet. Felgyorsult a tanyavilág felszámolása, a kint lakó iskoláskorú gyermekek száma drasztikusan csökkent. Kezdetben a felső tagozatokat szüntették meg, majd fokozatosan bezárták az iskolákat.

Hajdúböszörményhez tartozó hatalmas területeken 14 tanyasi iskola létesült, amelyek közül napjainkra csupán négy épület maradt fent: a Rókaháti iskola, a Bakóháti iskola, a Nagypródi iskola és a Hajdúhadház-Vid pusztai Elemi Népiskola.

A magyar tanya hungaricum, a hajdan ott élők számára mintegy fél évszázadon át a tanyasi iskola volt az oktatás és a kulturálódás helyszíne. A tanyasi iskola tehát oktatási és kultúrtörténeti emlékek megőrzése és megismertetése fontos a jelen kor és a következő nemzedékek számára.

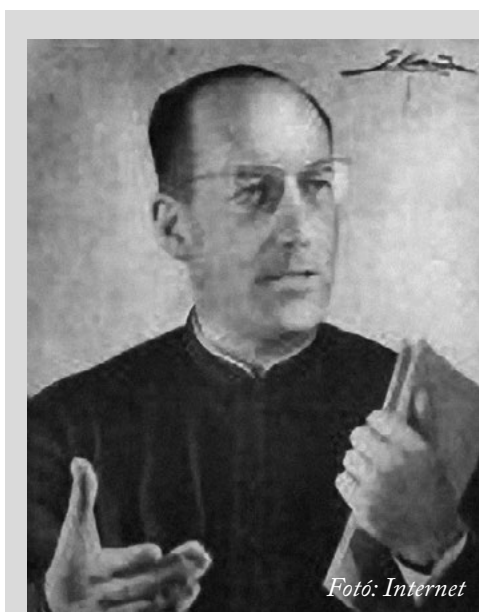

Fotó: a gyűjteményből

Sári Mihály

Ramon Cue Romano

1956. október 23- november 9 között elesett magyar hősökre és túlélő harcosokra emlékezve

Fotó: Internet

Ramon Cue Romano édesapja Ramon Hano Romano üzletember és anyja Maria del Carmen Perez Cue, akik Spanyolországból kivándoroltak Mexikóba, s ott is házasodtak össze. 1914. április 21-én született meg a gyermekük a mexikói Puebla de Zaragozaban. Két éves korában elveszítette apját, a család visszaöltözött Spanyolországba 1926-ban. A 12 éves gyermek 16 évesen Salamancában a jezsuita rend noviciusa lett, s 1944 július 30-án Balbino Santos Olivera Granada érseke szentelte fel. A II. Spanyol Köztársaság idején a salamancai jezsuita közösség tagjaival együtt Belgiumba menekült, ahol a brüsszeli Szent Mihály Collegium fogadta be, s itt vált a Jézus Társaság tagja. A jezsuita szerzetes író, költő és tanár volt. A szakrális képzőművészeti tárgyakat is gyűjtötte, gyűjteményét a Regina Coeli Egyházmegyei Múzeumnak ajándékozta. Harminc kötete jelent meg, közöttük „Sangre de Hungaria” (Magyarország vére) című alkotása is, amelyben a fenti vers is megjelent. Magyar nyelven a „Megcsontított Jézusom” című kötetét olvashatják az érdeklődők. Salamancában halt meg 2001-ben.

1956-os nemzeti felkelés és szabadságharc idején a nyugat európai politikusok és az Amerikai Egyesült Államok ezúttal is magára hagyták a magyarokat a szovjet birodalommal vívott véres harcban. Biztatták a felkelőket a rádióban, az újságokban az egyenlőtlen harcra azzal, hogy Nyugat beavatkozik, ám csak végignézték vergődésünket, elvérzésünket. A nyugat-európai értelmiség nagy tömege látta a cinikus politikusok becstelen magatartását, és mélyszégyenérzetet és tehetetlenséget, büntudatot gyötörték őket. Ramon Cue Romano ennek a gyötörelmeknek, önvádnak adott hangot a versében. A vers megjelent „Gloria Victis, az 1956-os magyar szabadságharc költői visszhangja a nagyvilágban” című, Tollas Tibor által szerkesztett kötetben, amelyet a Nemzetőr támogatásával, 1966-ban Münchenben adtak ki.

Ramon Cue Romano: Magadra hagytunk Tégedet

Kicsi hűgünk, te drága!
Magadra hagytunk Tégedet.
Míg fényes nappal Rád törtek gyalázva,
S Európa szívéből letéptek rőt kezek.
Keresztútján a művelt világnak
Magadra hagytunk Tégedet.
Hogy körülálltuk földre tiprott tested,
A hulló jaj és forró vér felett,
Melynek árjával bepermetezted
Ruháinkat, – mi csak szónokoltunk és vitakoztunk,
De senki előre egy lépést se tett,
Csak kezeinket emeltük az égnek,
S magadra hagytunk Tégedet.
Szemünk láttára tapostak a sárba,
Nem távoli őserdők megett,
De Európa szívében, hol drága
Múltunk öre a Fórum és a Parthenon meredt
A dómokra, mely visszhangként hordta
A vádat, amit Dante emelt érted,
Hogy bölcsesség, jog széthullt darabokra
S Beethoven dala kilencszer zokogja:
Az életünk új barbár korba tévedt.
S bár vállainkon hűsz évszázad súlya,
Elárultuk múltunkat és újra
Vak félelemben fúlt a tett,
S magadra hagytunk Tégedet.
Bűvölnél néztük mozdulatlan
Hogy gázol át törvényen az ellen,
S a szörnyetegnek végső pillanatban
Hogy étvágya beteljen
Áldozatként a szörnnyű lakomára
Kis hűgunkat dobtuk oda s holnap
Új áldozatra vajon kit sorolnak?
Bűnöd csak az volt, hogy a szabadságot
Kívántad, mint a kék magas
Büszke királya a sas.
És annyi volt hős fiadnak vétké,
Hogy hitvesüket úgy hívták “enyém”,

Hogy anyjukat is úgy hívták “enyém”,
Hogy lányukat is úgy akarták hívti,
S a földbe, melybe búzát s vért vetettek,
“enyém”-nek hívták a hazát, történelmet.
Óh Isten mondd hát vétek ez?
Ezért tiportak le, s mi szabadok
Magadra hagytunk Tégedet!
Kicsiny hűgünk, te drága Magyarországot!
A lelkünk mélye és a városok
Jazz-hangos éje, karikás-szemű hajnalok
A vádat hordják,
Hogy letiportak s friss véred kiált
A szabad ember foltatlan ruháján
A munkások olajos öltönyén
S a vasárnapi vasalt nadrágokon...
Nincs, ki lemossa véredet,
Mit vad-piros ajakkal égetett
A homlokunkra húszezer halott:
– “Világ porondján fényes nappalon
Megint magunkra hagyatott!” –
És üldözni fog majd e bűnnek árnya:
A béke szavát elfojtja a jaj,
A szabadság új árulást takar.
S ha ajkunk olykor igazságot hirdet
Saját vétkünkkel hazudtol meg minket,
Mert lelkük mélyén érzik már a népek,
Hogy bűneiknek súlyos agyaglába
Megindult és sár tapad nyomába
És árulásuk, árulásba hal,
És nincs nagy nemzet, addig míg e bélyeg
Rajtunk ég, – és homlokunk az égnek
Nem tárhatjuk, hisz láncban a magyar.
Mert Európa szívében előttünk
Fényes nappalon megtörténhetett,
Hogy meggyaláztak szép kicsi hűgünk,
S mi magadra hagytunk Tégedet.

(Fordította Tollas Tibor)

Fotó: Internet